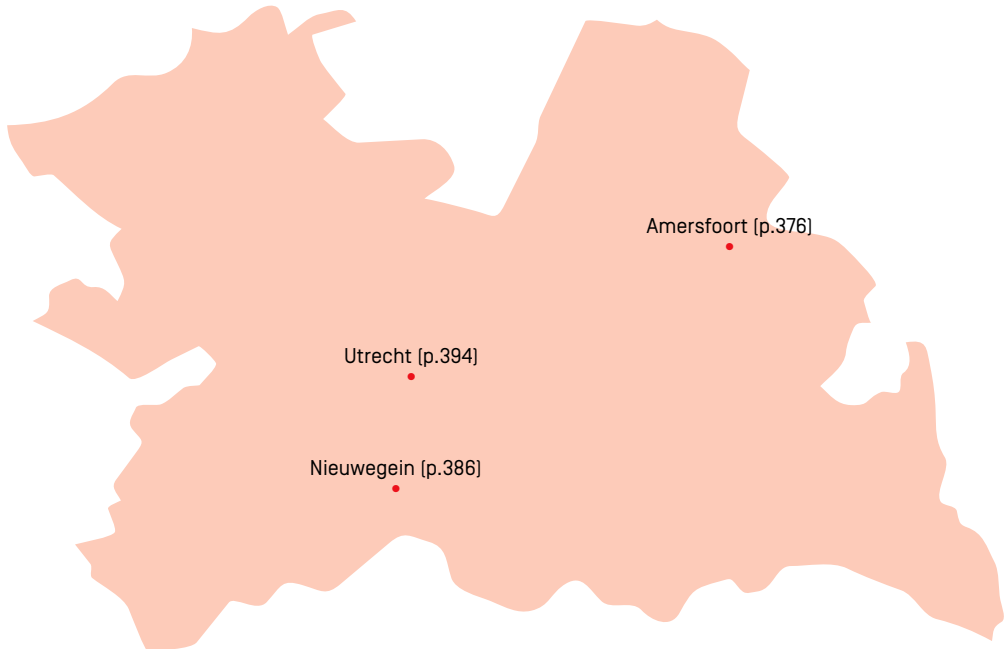

Utrecht

Traditionele Nederlandse huizen, straten en bruggen langs de Oudegracht in Utrecht.

- 370

Natuurgebied Soesterduinen
- 370

Uitkijktoren de Kaap
- 371

Pyramide van Austerlitz
- 371

Landgoed de Paltz
- 371

Kaapse Bossen
- 372

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
- 372

De Blauwe Kamer
- 373

Oudewater
- 373

Sint-Michaëlskerk
- 373

Arminiushuis op de Markt
- 374

Werk aan de Waalse Wetering
- 374

Stuwcomplex Hagestein
- 375

De Grebbelinie
- 375

Goudestein
- 375

Buitenplaats Doornburgh
- 376

Amersfoort
- 382

Leerdam
- 382

Oude Nicolaaskerk
- 383

De Grebbeberg
- 383

Het Zwerfsteneneiland
- 383

De Utrechtse Vecht
- 384

Slot Zeist
- 384

Fort bij Vechten
- 385

Landhuis Oud Amelisweerd
- 385

Fort bij Rhijnauwen
- 386

Nieuwegein
- 388

Kasteel Groeneveld
- 388

Paleis Soestdijk
- 388

IJsselstein
- 389

Kasteel de Haar
- 389

Nationaal Militair Museum
- 389

Kastelen aan de Langbroekerwetering
- 390

Beelden op Beerschoten
- 390

Het Hofje van Mevrouw van Aerden
- 391

Vianen
- 391

Huis Doorn
- 391

Nationaal Bomenmuseum Gimborn
- 392

Spakenburg
- 392

De Liniebrug
- 392

Máximapark
- 393

Kasteel Amerongen
- 393

Grafmonument Grote Kerk
- 394

Utrecht
- 402

Natuurgebied De Zouweboezem
- 402

Ameide
- 403

Fort Honswijk
- 403

Werk aan de Groeneweg
- 403

Het Verdrongen Bos
- 404

Loenen aan de Vecht
- 404

Castellum Hoge Woerd
- 404

Stadsmuseum Woerden
- 405

Kasteel Woerden
- 405

Landgoed Bredius
- 406

Kasteel Duurstede
- 406

Molen Rijn en Lek
- 406

Wijk bij Duurstede
- 407

De Limesroute
- 407

Slot Zuylen
- 407

Breukelen

Natuurgebied
Soesterduinen
NP Utrechtse Heuvelrug

// Twee on-Nederlandse
zandvlaktes

De Lange Duinen en Korte duinen, twee uitgestrekte glooiende zandvlaktes omringd door dennenbossen in natuurgebied Soesterduinen, doen bijna buitenlands aan. In de middeleeuwen veranderden houthakkerij en begrazing het bosgebied in heidevelden. Overbegrazing zorgde ervoor dat op sommige plekken niets meer groeide en de wind vrij spel kreeg. Zo ontstonden de zandvlaktes en duinen in dit vijfhonderd hectare grote gebied. Boeren in de omgeving werden niet blij van het stuifzand op hun land en legden houtwallen aan. In de volgende eeuwen raakte het gebied opnieuw groten-deels bedekt met bos en heide.

Tip // Neem je vlieger en strandschepje mee naar het natuurgebied. Op de vlakte kunnen kinderen naar hartelust vliegeren, zandkastelen bouwen en in bomen klimmen.

Uitkijktoren de Kaap
NP Utrechtse Heuvelrug

// Vergezichten van 25 meter
hoogte

In de uitgestrekte Kaapse bossen ligt de 25 meter hoge uitkijktoren de Kaap. Hij is gebouwd op de top van een veertig meter hoge heuvel, zodat hij ver boven het omliggende bos uitsteekt. Het uitzicht vanaf de top strekt zich op heldere dagen uit van de Amerongse Berg in het oosten tot de Domtoren in het westen en de Rijn in het zuiden. Ook de kerktorens van Amersfoort en de Culemborgse brug over de Lek zijn vanaf hier te zien.

Tip // Maak een wandeling door de Kaapse Bossen en verwonder je er over de vele soorten planten en paddenstoelen die hier groeien.

Landgoed de Paltz
NP Utrechtse Heuvelrug

// Groen meesterwerk van
landschapsarchitecten Co-
pijn en Springer

Tussen de Soesterduinen en vliegbasis Soest ligt het 77 hectare grote Landgoed de Paltz. Het werd in 1876 ontworpen door landschapsarchitecten Copijn en Springer. Een statig wit huis omgeven door rechte beukenlanen, dennenbossen en vijvers. Het landgoed en alles wat er leeft wordt beheerd door het Utrechts Landschap. In het op het landgoed gelegen Herman van Veen Arts Center bewonder je een diverse collectie kunstwerken van de beroemde schilder.

Tip // Volg de 3,4 kilometer lange gemarkeerde wandelroute over het landgoed. Wie het leuk vindt om meer over het landgoed en de gebouwen te leren, meld zich aan voor een rondleiding met een gids.

Kaapse Bossen
NP Utrechtse Heuvelrug

// 10.000 hectare bos op de
stuwwal

De lange beukenlanen van de Kaapse Bossen liggen middenin Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Ter afwisseling loop je over slingerende bospaden, langs boswallen en heidevelden. De ijsmassa uit de voorlaatste ijstijd liet zwerfkeien achter, waarvan de op een sokkel gezette Doornse kel de bekendste is. In 1823 werden de eerste bomen op de toenmalige stuifzand- en heidevelden geplant. De planter gaf het gebied zijn naam en liet zich daarbij inspireren door de gelijkenissen van de stuwwal en de Tafelberg in Kaapstad.

Tip // Begin je wandeling door de Kaapse Bossen in het theehuis dat naar de dochter van de planter vernoemd is.

Pyramide van
Austerlitz
NP Utrechtse Heuvelrug

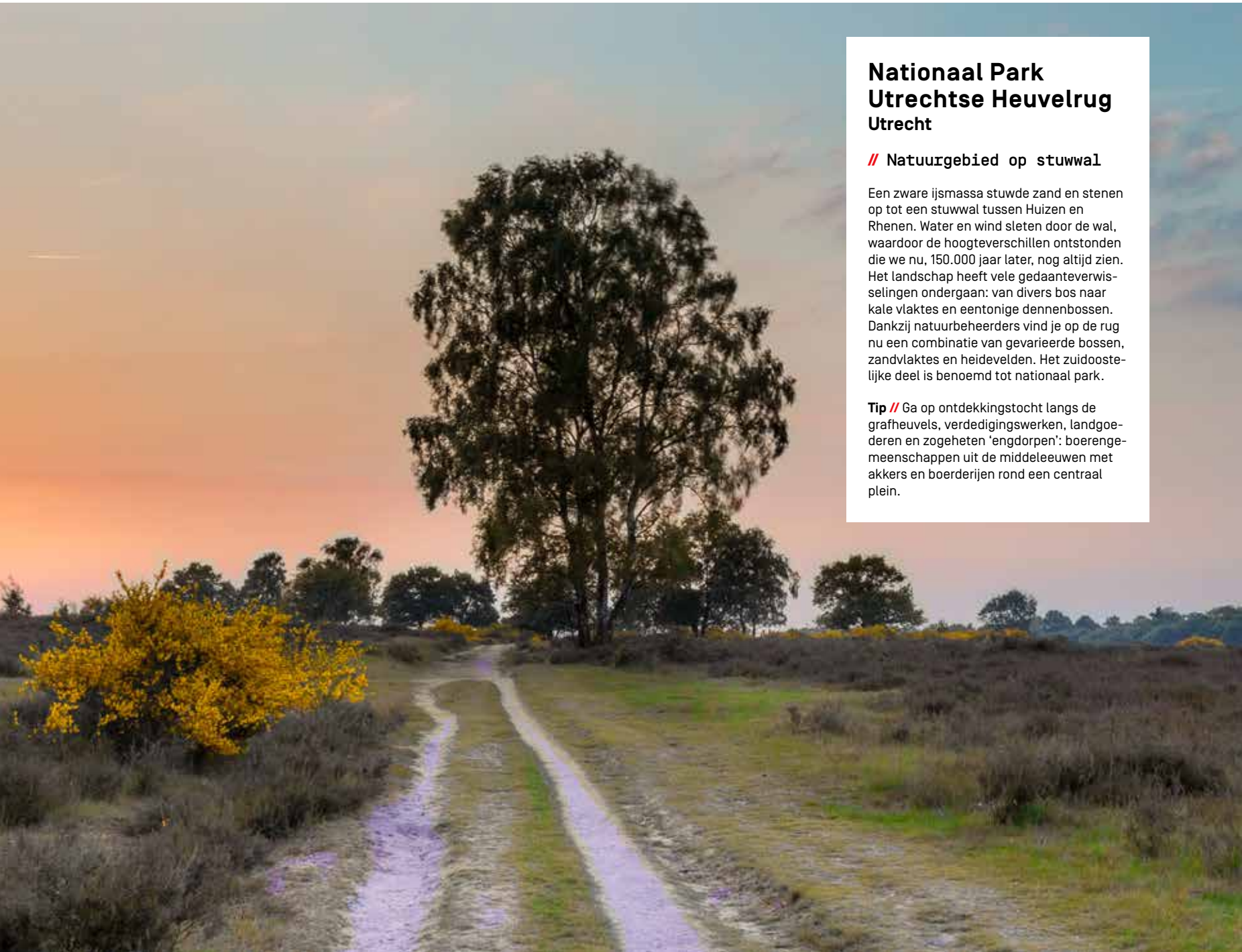
// Pyramidevormig monument
op de stuwwal

In 1804 lag de Franse generaal Auguste de Marmont bij Zeist met zijn soldaten. Hij liet hen op het hoogste punt van de heuvelrug een eerbetoon aan zijn vriend Napoleon Bonaparte bouwen. In 29 dagen werd een 36 meter hoge bult gemaakt. Op de top

prijkte een houten obelisk, die negentig jaar later opgevolgd werd door een stenen exemplaar. Het was de broer van Napoleon die het bouwwerk vernoemde naar Austerlitz, waar Napoleon recent een veldslag gewonnen had. Lange tijd was de piramide door slecht onderhoud onherkenbaar, maar inmiddels staat hij er weer zoals zijn bouwer het bedoeld had.

Tip // Bezoek het pretpark aan de voet van de Pyramide. // Begin je wandeling of fietstocht op de parkeerplaats van het monument.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug Utrecht

// Natuurgebied op stuwwal

Een zware ijsmassa stuwde zand en stenen op tot een stuwwal tussen Huizen en Rhenen. Water en wind sleten door de wal, waardoor de hoogteverschillen ontstonden die we nu, 150.000 jaar later, nog altijd zien. Het landschap heeft vele gedaanteverwisselingen ondergaan: van divers bos naar kale vlaktes en eentonige dennenbossen. Dankzij natuurbeheerders vind je op de rug nu een combinatie van gevarieerde bossen, zandvlaktes en heidevelden. Het zuidoostelijke deel is benoemd tot nationaal park.

Tip // Ga op ontdekkingsstocht langs de grafheuvels, verdedigingswerken, landgoederen en zogeheten 'engdorpen': boerengemeenschappen uit de middeleeuwen met akkers en boerderijen rond een centraal plein.

De Blauwe Kamer NP Utrechtse Heuvelrug

// Walhalla voor vogels en vogelaars

In 1992 werd de zomerdijk in natuurgebied De Blauwe Kamer doorgestoken. Geulen en kreken werden gegraven, zodat de Nederrijnriever weer de kans kreeg om het gebied achter de dijk regelmatig te overstromen. In de uiterwaarden zijn sindsdien nieuwe moerassen en bossen ontstaan. Het nog altijd veranderende landschap valt goed in de smaak bij vogels, en dus ook bij vogelaars. Vanuit de vogelkijkhut worden regelmatig lepelaars en zilverreigers gespot. Het gebied wordt begraaasd door konikpaarden en Gallowayrunderen.

Tip // Geniet onder het genot van een kop koffie van het uitzicht vanuit panoramarestaurant De Blaauwe Kamer. De tafels staan in wat vroeger de droogkamer was van de oude steenfabriek.

Oudewater Utrecht

// Stad met de hoogste monumentdichtheid van Nederland

De vroegere inwoners van Oudewater verkregen hun rijkdom dankzij de touw-industrie. In de 16e en 17e eeuw werd hier vooral hennep gekweekt, waar vervolgens touw voor onder andere visnetten en kabels van gemaakt werd. Deze vroegere rijkdom is terug te zien in de driehonderd historische panden, 97 gemeentelijke monumenten en 127 rijksmonumenten die de stad nog altijd rijk is. Tot de hoogtepunten van het historische stadje behoren het stadhuis, inclusief museum, en de 17e-eeuwse gevels rond de Markt.

Tip // Maak een stadswandeling langs de historische monumenten, de beroemde heksenwaag en de beelden van Swiebertje en Herman de Man.

Sint-Michaëlskerk Oudewater

// Gotische hallenkerk met zadeldak

De Sint Michaëlskerk, ook bekend als Grote Kerk, is de oudste kerk van Oudewater. In het jaar 1.000 n. Chr. stond een kleine kapel op de plek waar driehonderd jaar later een toren met zadeldak gebouwd werd. Een verrassende keuze, omdat dit type dak vooral in Friesland voorkomt. De rechthoekige toren was lange tijd onderdeel van de stadsmuur en in gebruik als uitkijktoren bij de verdediging van de stad. De vestingtoren maakt nog altijd deel uit van de kerk die later aan de toren gebouwd werd.

Tip // Beklim de voormalige verdedigingstoren onder begeleiding van een gids. Dankzij de vele ramen heb je boven een weids uitzicht over de omgeving.

Arminiushuis op de Markt Oudewater

// Naar een theoloog vernoemd historisch pand

Het Arminiushuis is één van de rijksmonumenten die Oudewater rijk is. Het fotogenieke pand met een zadeldak en een renaissance-trapgevel is vermoedelijk in 1601 gebouwd. Dankzij een restauratie in

1962 ziet hij er weer uit als vanouds. Het huis is vernoemd naar de Oudewaterse theoloog Jacobus Arminius (1560-1609). Zijn leerstellingen speelden een belangrijke rol bij de onenigheden tussen remonstranten en contraremonstranten in de Tachtigjarige Oorlog. Zijn visie wordt ruim vierhonderd jaar na zijn dood nog in leven gehouden door de vijfduizend leden van de Remonstrantse Broederschap.

Tip // Bezoek ook de andere historische woonhuizen, met hun opvallende trapgevels, aan de Markt.

Werk aan de Waalse Wetering Tull en 't Waal

// Verdedigingswerk aan de Waalse Wetering

Het tussen 1875 en 1878 gebouwde Werk aan de Waalse Wetering was één van de kleinere verdedigingswerken in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het onder laten lopen van land was in die tijd een veelgebruikte manier om vijandelijke troepen tegen te houden. Het land nabij het dorp Tull en 't Waal ligt hoger dan dat in de omgeving, waardoor de vijand door het ondiepe water zou kunnen waden. Vanuit het fort kon dit hooggelegen gebied verdedigd worden. De kanonnen konden ook ingezet worden om de vijand bij Houten te beschieten.

Tip // Bezichtig het fort en geniet boven van het weidse uitzicht op het landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Stuwcomplex Hagestein Hagestein

// Icoon van Nederlandse rivierwaterbeheersing

Vlak voor de voltooiing van de Afsluitdijk in 1932 ontstond het idee om extra zoetwater naar het nieuw ontstane IJsselmeer te sturen. In de Lek en Nederrijn moesten drie identieke stuwcomplexen gebouwd worden. Architect Wouter Hamdorff en ingenieur Piet Blokland ontwierpen deze futuristische bouwwerken begin jaren '50. Met de hand berekenen ze manieren waarop de 48 meter brede en 360.000 kilo zware vizierschuiven zouden functioneren in de stuw. Stuwcomplex Hagestein is de meest westelijke van de stuwcomplexen en laat jaarlijks nog altijd tienduizenden schepen door.

Tip // Bezoek de in 2004 aangelegde vistrap bij de stuw. De vissen passeren al springend de sluis om zo bij hun paaiplek in de rivier te komen.

Buitenplaats Doornburgh Maarsse

// Buitenplaats voor kunst en wetenschap

De 17e-eeuwse Buitenplaats Doornburgh ligt, zoals zoveel buitenplaatsen in de regio, aan de Vecht. Het is bewoond geweest door onder andere de Kanunnikessen van het Heilig Graf. De tuinen en de gebouwen zijn samen tot Rijksmonument benoemd. Het hoofdhuis is sinds 2018 ingericht als 'buitenplaats voor kunst en wetenschap' met tentoonstellingen, workshops en lezingen op dit vlak. Het omliggende park is in het eind van de 19e eeuw ontworpen door tuinarchitect J.D. Zocher. Wandel over slingerende paden langs fruitbomen, stinzenplanten en bijenkorven.

Tip // Loop naar de oude Priorij Emmaus, dat in 1966 in opdracht van de Kanunnikessen gebouwd werd. In het klooster bevindt zich Restaurant DeZusters.

De Grebbelinie Utrecht

// 18e-eeuwse waterlinie

De Grebbelinie op de grens van Gelderland en Utrecht is één van de weinige Nederlandse verdedigingswerken die actief ingezet is. Het Franse leger werd aan het eind van de 18e eeuw enige tijd tegengehouden. Een strenge vorst in 1795 gooidde roet in het eten en gaf de Fransen de kans om over het ijs op te rukken. In de Tweede Wereldoorlog werd de linie nogmaals ingezet om de Duitsers zo lang mogelijk tegen te houden. Inmiddels is de linie niet meer in gebruik en zoveel mogelijk teruggegeven aan de natuur. Staatsbosbeheer beheert het terrein als cultuurhistorisch monument.

Tip // Leer in het Grebbelinie-bezoekerscentrum meer over de geschiedenis van de linie.

Goudestein Maarsse

// Buitenplaats aan de Vecht

Goudestein was in de 17e eeuw een van de eerste buitenplaatsen die langs de Vecht gesticht werden. Ruim twee eeuwen lang bleef het neoclassicistische bouwwerk in handen van de oprichter. Vijf jaar later werd het statige gebouw verbouwd tot het gemeentehuis van Maarsse. Het omliggende landschapspark is wel opengesteld voor publiek. Nabij de rivier staat de voormalige buitenplaats Silversteyn, dat door de eerste bewoner van Goudestein verbouwd werd tot koetsiers- en tuinmanswoning. Het is nu in gebruik als Vechtstreekmuseum.

Tip // Maak een wandeling door het park en let op de smeedijzeren toegangspoorten uit 1755.

AMERSFOORT

Utrecht

Zoals de historische panden in het centrum al doen vermoeden heeft Amersfoort een rijke historie. In 1259 kreeg de stad stadsrechten en drie eeuwen eerder settelden de eerste boeren zich hier al langs de rivier de Eem. Het eeuwenoude stratenpatroon, oude stadspoorten, overblijfselen van stadsmuren en historische panden nemen je mee naar vroegere tijden. Een recenter gebouwde iconische plek is het Mondriaanhuis, waar schilder Piet Mondriaan in 1870 geboren werd.

Het huidige Amersfoort is een interessante mix van oud en nieuw. Tussen monumentale panden vind je street art, vele winkels en gezellige bars en cafés. Al in de middeleeuwen werd hier bier gebrouwen met behulp van het heldere water dat door de stad stroomde. Nog altijd worden op de terrassen biertjes van enkele van deze historische brouwerijen geschonken.

De Koppelpoort

// De **Koppelpoort** werd rond 1425 in de nieuwe stadsmuur van de stad gebouwd. Het is de enige combinatie van een land- en een waterpoort in Nederland. Via de landpoort werd gereguleerd wie de stad wel of niet kon betreden. De waterpoort werd ingezet voor het reguleren van de waterstand in de binnenstad. Water uit de stad kon via de poort in de rivier de Eem afgewaterd worden.

Eemhaven

// Vanuit de **Eemhaven** loop je onder de koppelpoort door de historische binnenstad in. Het is een geliefde aanlegplek voor pleziervaarders op de randmeren en de rivier de Eem. Er heerst een gezellige sfeer op het water en op de terrassen van de omliggende restaurants. De Eemhaven is de perfecte plek voor een wandeling langs het water.

Museum Nederlandse Cavalerie

// In het **Museum Nederlandse Cavalerie** duik je in de vierhonderdjarige geschiedenis van de Nederlandse cavalerie. Het museum bevindt zich op het terrein van de Bernhard-kazerne. In het Sint Jorisgebouw worden uniformen, handvuurwapens, zilveren voorwerpen, schilderijen en schaalmodellen tentoongesteld. In het Landsverkegebouw staan oude cavalerievoertuigen. Oude pantserwagens en tanks staan op het buitenterrein.

Het Eemhuis

// In cultureel centrum **Het Eemhuis** vind je een kunsthall, bibliotheek, kunstschool en archief. Kunsthall KAdE heeft geen eigen collectie, maar biedt afwisselende tentoonstellingen met onder andere moderne kunst, architectuur en eigentijdse beeldcultuur. De bibliotheek behoort dankzij het originele ontwerp tot de mooiste van Nederland.

De Monnikendam
// De waterpoort **De Monnikendam** werd in het begin van de 15e eeuw in de tweede stadsmuur gebouwd. De Heiligenbergerbeek stroomt door deze poort de binnenstad in en kon bij hoogwater door de poort tegengehouden worden. De poort en zijn twee torens speelden ook een rol bij de verdediging van de stad. De poort werd in tegenstelling tot andere poorten en de muur in de 19e eeuw niet afgebroken, maar verwerkt in het ontwerp van het omringende plantsoen.

Museum Flehite
// In **Museum Flehite** leer je alles over de Amersfoortse geschiedenis. Het museum is gehuisvest in drie oude muurhuizen in de historische binnenstad. De vaste collectie geeft je een kijkje in het verleden van de

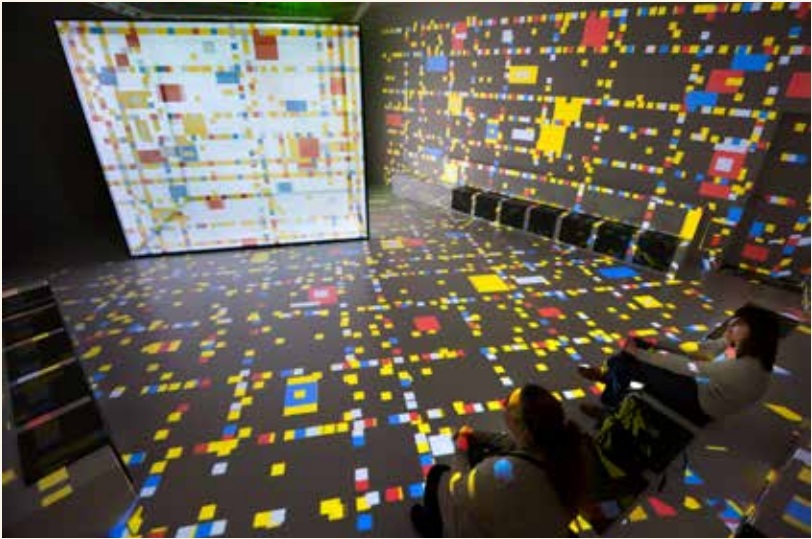
stad, van de prehistorie tot het heden. De collectie wordt aangevuld met tijdelijke collecties uit binnen- en buitenland. De oude mannenzaal, waar arme mannen een slaapplek en eten kregen, is als onderdeel van het museum te bezoeken.

De Muurhuizen
// De ommuring van het middeleeuwse Amersfoort werd in 1380 te krap en vervangen door een nieuwe muur. Op de funderingen van de eerste muur werden met hergebruikte stenen de **muurhuizen** gebouwd. Veel van deze gebouwen staan in de smalle straat Muurhuizen, die een cirkel om het centrum vormt. Van de nieuw gebouwde stadsmuur zijn nu alleen de waterpoort Monnikendam, de water- en landpoort Koppelpoort en enkele brokstukken over.

De Onze Lieve Vrouwetoren
// De **Onze Lieve Vrouwetoren**, ook wel de Lange Jan genoemd, hoort met 98,3 meter hoogte bij de top drie hoogste kerktorens in Nederland. Honderd klokken, waarvan zeven luidklokken, torenen boven de stad uit. De toren staat op het kadastrale middelpunt van Nederland. Na beklimming van de 346 treden wacht een fantastisch vergezicht over de stad en omliggende gebieden op je.

Het Mondriaanhuis
// Het **Mondriaanhuis** is het geboortehuis van schilder Piet Mondriaan, die hier de eerste acht jaar van zijn leven doorgebracht heeft. Het huis en de aangrenzende school waar zijn vader schoolhoofd was zijn nu ingericht als museum. Je bewondert er naast negen naturalistische werken uit de beginperiode van Mondriaan een collectie geometrisch-abstrakte kunst en een collectie constructief concrete kunst.

Leerdam Utrecht

// Glasstad van Nederland

In de 18e eeuw werd de eerste glasfabriek in Leerdam gebouwd. Het was de start van de glasindustrie die uitgroeide tot het begrip Royal Leerdam. Verspreid over de vestingstad zijn vele glaskunstwerken te spotten, zoals de Glazen Toren van Heesen.

Aan de oevers van de rivier de Linge is nog altijd goed te zien dat Leerdam een bruisend vestingstadje was. Wandel langs de stadsmuren, de Zuidwal met zijn muizentorentjes, het vrouwenhofje van Mevrouw van Aerden en de 15e-eeuwse Grote Kerk.

Tip // Bezoek het Nationaal Glasmuseum aan de Lingedijk, de glazen schatkamer van Nederland. Leer hoe glas gemaakt wordt en doe zelf een poging in de glasblazerij.

Oude Nicolaaskerk IJsselstein

// Het oudste en eerste renaissance bouwwerk ten noorden van de Alpen

De Oude Nicolaaskerk is een laat-gotisch bouwwerk uit 1307 met een Italiaans tintje. De baron van IJsselstein maakte rond 1532 een reis naar Italië, werd verliefd op de architectuur en huurde de Italiaanse architect Allesandro Pasqualini in om de kerktoeren te bouwen. Het resultaat was het oudste en eerste renaissance bouwwerk ten noorden van de Alpen. Hij liet ook direct een extra toren met vijf erkers en een stenen schandpaal bouwen. In 1924 kreeg deze tweede toren een spits in de stijl van Amsterdamse School bouwmeester Michel de Klerk.

Tip // Bewonder in de kerk de oude praalgraven en een Van Vulpen orgel // Beklim de kerktoeren op Open Monumentendag.

De Utrechtse Vecht Utrecht

// Schilderachtige rivier

De Utrechtse Vecht begint bij de Weerdsluis in de stad Utrecht en mondt bij Muiden uit in het IJmeer. Onderweg stroomt de 42 kilometer lange rivier onder andere langs de plaatsen Maarssen, Breukelen, Loenen en Weesp. Het is een van de weinige rivieren waar het water soms tegen de rivier in stroomt. In de middeleeuwen maakt de Vecht scheepvaart tussen de Zuiderzee en de Rijn mogelijk. De zo ontstane toegang tot Noord-Europa en Duitsland leverde de nederzettingen aan de oevers grote welvaart op. Grote schepen varen tegenwoordig via het Amsterdam-Rijnkanaal, maar de rijke historie is in de Vechtdorpen nog altijd te zien.

Tip // Fiets langs de mooie Vecht en de gezellige dorpjes en groene buitenplaatsen die je onderweg tegenkomt. Je zult begrijpen waarom zoveel schilders de rivier graag vastlegden.

De Grebbeberg Rhenen

// Het einde van de Utrechtse Heuvelrug

De 52 meter hoge Grebbeberg vormt het zuidoostelijke puntje van de Utrechtse Heuvelrug. Vanaf de top kijk je uit over natuurgebied De Blauwe Kamer, de Betuwe, de Nederrijn en andere hoogten op de Utrechtse stuwwal. De helling aan de kant van de Nederrijn is steiler dan de anderen, omdat de rivier hier duizenden jaren lang continu stukjes helling weggespoeld heeft. De met marjolein, sleedoorn en hazelaar begroeide helling wordt beschermd als aardkundig monument.

Tip // Loop tussen de graven door van het Militair Ereveld, aan de voet van de Grebbeberg. Hier rusten ruim vierhonderd Nederlandse militairen die in 1940 omkwamen bij de verdediging van de Grebbelinie.

Het Zwerfstenen-eiland Maarn

// Stenen uit een ver verleden

Bij het winnen van zand voor de aanleg van spoorwegen kwamen miljoenen jaren oude zwerfkeien naar boven. Kleine zwerfkeien belandden in de voortuinen van buurtbewoners, maar de grotere bleven liggen. Nadat er een einde aan afgravingen gekomen was, liep de groeve vol water. De zwerfkeien die te zwaar waren om te vervoeren verdwenen onder een laag zand, tot een geoloog ze in 1995 op het spoor kwam. Hij ontdekte dat de stenen ruim 150.000 jaar eerder met grote ijsmassa's naar Nederland gekomen zijn. Kunstenaar Peter Enter legde deze vondsten in de vorm van een kompasroos op het eilandje in het meer.

Tip // Wandel onder begeleiding van een gids over het eiland, want je kan het niet op eigen gelegenheid bezoeken.

Slot Zeist
Zeist

// Lustoord voor Willem
Adriaan van Nassau

In 1677 kocht Willem Adriaan het grondge-
bied van Slot Zeist en het daarbij horende
vervallen middeleeuwse kasteel. Hij liet het
ombouwen tot lusthof: een tuin waar zintui-
gen geprikkeld worden door de vorm, kleur
en geur van speciale bomen en planten.
De Engelse slottuinen zijn goed bewaard
gebleven en opengesteld voor publiek. In
het slot zelf snuif je cultuur en historie op.
Alleen onder begeleiding van een gids krijg
je toegang tot de vele stijlzalen, waar je
een kijkje krijgt in het leven van vroegere
bewoners van het slot.

Tip // Bezoek de Karperzaal, waar de
geschiedenis van dit historische gebouw
tentoongesteld is.

Fort bij Vechten
Bunnik

// Waterliniemuseum in groot
fort

Het Fort bij Vechten is na Fort bij Rhijnauwen
het grootste fort van de Nieuwe Hollandse

Waterlinie. Het tussen 1815 en 1826 gebouw-
de verdedigingswerk is nu deels in gebruik
als Waterliniemuseum. Je leert er alles over
De Nieuwe Hollandse Waterlinie en hoe het
onder laten lopen van polders als verdedi-
ging diende. Met kniehoog water werd het
voor de vijand en zijn geschud lastig om
over te steken, terwijl het water te ondiep
was voor boten.

Tip // Volg een rondleiding met een gids en
leer alles over de geschiedenis van het fort
en de dieren die hier dankzij de bescher-
ming van Staatsbosbeheer rustig kunnen
leven.

Landhuis
Oud Amelisweerd
Bunnik

// Rijksmonument met
historische inrichting

Omgeven door natuur aan de Kromme
Rijn ligt het in 1770 gebouwde landhuis
Oud Amelisweerd. Tussen de muren
hebben onder anderen Koning Lodewijk
Napoleon Bonaparte en de familie Bosch
van Drakestein rondgelopen. De indeling,
vloeren, deuren en plafonds zijn sinds 1770
onveranderd. Het Hollandse en Chinese
behang uit de 18e en 19e eeuw siert nog
altijd de muren. Het landhuis staat in de top
honderd van Nederlands rijksmonumen-
ten en is deels ingericht als museum voor
hedendaagse kunst.

Tip // Loop ook langs het koetshuis en door
de tuin rond het landhuis.

Fort bij Rhijnauwen
Bunnik

// Grootste vestingwerk
van de Nieuwe Nederlandse
Waterlinie

Tussen 1868 en 1871 verrees het Fort bij
Rhijnauwen vlak bij de Kromme Rijn. Samen
met het nabijgelegen Fort bij Vechten
moest het de Houtense Vlakten en de door-
gang van de rivier beschermen. Binnen de
muren werd een binnenfort gebouwd, waar-
in de soldaten zich terug konden trekken
als de aanvallers ze in de rest van het fort
verslagen hadden. In de roerige tijden die
volgden werd het fort verrijkt met een bom-
vrije kazerne en loopgraven met betonnen
schuilplaatsen. In de Tweede Wereldoorlog
werd hier munitie opgeslagen en werden er
fusillades uitgevoerd.

Tip // Ga op zoek naar vleermuizen, vossen,
dassen en andere dieren die van het voor-
malige verdedigingswerk hun rustige thuis
gemaakt hebben. Binnenkijken kan tijdens
een rondleiding.

Fort Jutphaas
// In de wijk Rijkhuizen ligt **Fort Jutphaas**, een verdedigingswerk van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 1820 werd het 14e-eeuwse kasteel Plettenburg vervangen door dit fort. Het fort was een van de eerst gebouwde werken in de Waterlinie en werd in de Tweede Wereldoorlog door de Duitse Kriegsmarine gebruikt als zend- en ontvangststation. Nu is het fort een horecage-legenheid omgeven door groen waarin je in alle rust kunt wandelen.

Museumwerf Vreeswijk
// **Museumwerf Vreeswijk** is een nog werkende scheepswerf waar je alles leert over de geschiedenis van de historische binnenvaart. Leer over oude scheepsmodellen en neem een kijkje in het leven van vroegere schippersfamilies. In het museum worden oude gereedschappen tentoongesteld en hangen historische foto's aan de muren.

Oude sluis en brug Vreeswijk
// In Vreeswijk liggen een **dubbele schutsluis** die de Lek en de Vaartse Rijn met elkaar verbindt. De huidige sluis is als opvolger van oudere sluizen tussen 1821 en 1824 gebouwd. De sluis speelde een belangrijke rol in de binnenvaart, waardoor handelaars zich in de omgeving gingen vestigen. Zo ontstond het dorp Vreeswijk, wat inmiddels als wijk in Nieuwegein opgenomen is. De sluis en de sluiswachterswoning zijn rijksmonumenten.

Huis de Wiers
// Al in 1654 werd **Huis de Wiers** gebouwd. Het hoge gebouw was een typisch voorbeeld van Hollands classicisme, met een dubbel zadeldak en vier schoorstenen met koperen windvanen. Tussen 1878 en 1947 raakte het huis ernstig in verval en in 1947 werd het afgebroken. In 2006 werd een moderner huis met de contouren van het historische gebouw op de oude kelders herbouwd. Het won in 2007 de Bouwfonds Monumentenprijs.

NIEUWEGEIN

Utrecht

Tussen 1960 en 1970 verhuisden mensen massaal van de drukke Randstad naar rustigere dorpen. Het was niet de bedoeling dat het Groene Hart hieronder zou leiden. De regio tussen de dorpen Vreeswijk en Jutphaas werd aangewezen als nieuwbouwgebied, waarmee in 1971 de nieuwe plaats Nieuwegein ontstond. Al zesduizend jaar eerder woonden er mensen op deze plek, maar zij lieten vrijwel geen sporen na. Toch komt het relatief nieuwe Nieuwegein aan cultuurhistorie niets tekort.

Kasteel Groeneveld Baarn

// Landhuis omgeven door natuur

Rond 1710 werd Kasteel Groeneveld gebouwd, als zomerhuis voor rijke stedelingen. Officieel is het 18e-eeuwse gebouw in rococo-stijl geen kasteel, maar een groot landhuis. Het pand is in beheer van Staatsbosbeheer en in 2012 compleet gerenoveerd. In de zalen vind je wisselende tentoonstellingen en exposities en een vaste expositie met het werk van Rien Poortvliet. Tijdens een themaroute over het weelderig groene landgoed leer je meer over kunstenaar.

Tip // Beleef ook Hoeve Ravenstein, de monumentale boerderij op het landgoed. Hier vind je een ouderwets boeren erf met koeienstal en een pluktuin.

Paleis Soestdijk Baarn

// Voormalig koninklijk paleis met feestelijk tintje

Het in 1650 gebouwde jachthuis is sinds 1674 in handen van de Koninklijke familie. Prinses Beatrix woonde tot haar inhuldiging als koningin in 1980 in Paleis Soestdijk. Prinses Juliana en prins Bernhard leefden hier tot hun dood in 2004. Delen van het paleis en de paleistuinen zijn nu opengesteld voor publiek. De vele slingerpaden in de tuinen leiden langs waterpartijen en fontein en die aangestuurd worden door de oudste nog bestaande watertoren van Nederland, uit 1860. In de tuinen staat ook het beroemde beeld van de toenmalige koningin en prins Bernhard.

Tip // Bezoek Paleis Soestdijk tijdens het evenement Royal Park Live, wanneer (inter)nationale topartiesten concerten in het park geven.

IJsselstein Utrecht

// Historische stad aan de Hollandse IJssel

Wandel langs vestinggrachten en stadsmuren de binnenstad van IJsselstein in en ontdek historische schatten zoals het 16e-eeuwse stadhuis en de 14e-eeuwse Oude Sint Nicolaaskerk. De kasteeltoren van IJsselstein is het enige overblijfsel van het grote kasteel dat hier ooit stond en de

oorsprong vormde van de stad. Ook korenmolen de Windotter viel op door zijn omvang en is nog altijd één van de grootsten van Nederland. In Museum IJsselstein leer je in de expositie '3000 jaar wonen nabij de Hollandse IJssel' alles over de geschiedenis van deze stad.

Tip // Maak een stadswandeling met een gids en ontdek de geheimen van de vestingstad. Begin de tocht bij het stadhuis en neem een kijkje binnen de muren van bijzondere panden.

Kasteel de Haar Haarzuilens

// Schilderachtig kasteel in oer-Hollands landschap

Onder de rook van Utrecht ligt het sprookjesachtige Kasteel de Haar. De in 1890 gebouwde burcht op deze locatie werd verwoest, wederopgebouwd en verwaarloosd tot er niet meer dan een ruïne overbleef. Een baron met een rijke vrouw blies de burcht aan het eind van de 19e eeuw nieuw

leven in. Met het vermogen van zijn vrouw liet hij het dorp Haarzuilens verplaatsen, zodat er ruimte kwam voor zijn kasteelpark. Met het grote budget kon hij ook het gebouw een neogotische make-over geven, met het huidige uiterlijk van Kasteel de Haar als resultaat.

Tip // Geniet van de rust op Landgoed Haarzuilens. Natuurmonumenten beheert dit oer-Hollandse landschap en heeft speciaal voor kinderen Waterbeleefpad 't Natte Laand aangelegd.

Nationaal Militair Museum Soest

// Grootste militaire collectie van Nederland

Ontdek het verhaal van de Nederlandse krijgsmacht in dit imposante gebouw midden op de voormalige Vliegbasis Soesterberg. In het Nationaal Militair Museum vind je de grootste militaire collectie van Nederland en diverse interactieve tentoonstellingen. Aan het plafond hangen negentien oude, niet te missen vliegtuigen. Wil je je even onderdeel voelen van het leger? Leef je uit op de stormbaan of rijd in een kleine jeep, tank of rupsvoertuig over het terrein.

Tip // Wandel of fiets vanaf het museum door de natuur van de voormalige vliegbasis naar het munitiepark of Landgoed De Paltz.

Kastelen aan de Langbroekerwetering Langbroek

// Landgoederen en kastelen aan het water

Langs de Langbroekerwetering en de Langbroekerdijk liggen vele kastelen, donjons en landgoederen. De meesten zijn in particulier eigendom en niet toegankelijk voor publiek,

maar je kunt ze wel vanaf de fietspaden bewonderen. Kastelenroute Langebroekerwetering is een 55 kilometer lange auto- en fietsroute langs deze historische panden, weilanden, bossen en grienden. De route maakt een ronde vanuit Wijk bij Duurstede en is in te korten tot een veertig kilometer lange variant.

Tip // Plan je bezoek slim en wandel door de tuinen van Kasteel Lunenburg en Kasteel Hindersteyn. Deze tuinen zijn één weekend per jaar opengesteld voor publiek.

Beelden op Beerschoten De Bilt

// Het werk van kunstenaar Jits Bakker

De Biltse kunstenaar Jits Bakker was een creatieve duizendpoot. In zijn werk koesterde hij de klassieke mythologie, zoals terug te zien in zijn verzameling werken in het beeldenpark op landgoed Beerschoten in zijn geboorteplaats. Wandel tussen een vaste collectie van 31 monumentale beelden en bezoek zijn atelier De Kooi. Vijftig jaar lang werkte hij hier in het groen aan zijn kunstopdrachten die nationaal en internationaal in de smaak vielen. Het beeldenpark ligt in de Stichtse Lustwarande, een wandelgebied in het oosten van Utrecht.

Tip // Boek een rondleiding in het beeldenlabyrint en atelier de Kooi om meer te leren over het leven en het werk van de kunstenaar.

Het Hofje van Mevrouw van Aerden Leerdam

// Kunstzinnig vrouwenhofje in de binnenstad

Aan rivier de Linge ligt het in 1770 aangelegde Hofje van Mevrouw van Aerden. Het vrouwenhofje werd gebouwd zoals Maria Ponderus, weduwe van Pieter van Aerden, dat in haar testament wenste. Op de plek van het hofje stond vroeger het kasteel van Leerdam, dat in 1574 door de Spanjaarden verwoest werd. Het hofje is nu een museum met authentieke kamers, schilderijen van 17e-eeuwse Hollandse meesters, een collectie miniatuurzilver en twee prachtige tuinen. In deze tuinen groeien fruitbomen, geneeskrachtige kruiden en ouderwetse groenten.

Tip // Bezoek de restanten van het oude kasteel in de Nutstuin.

Vianen Utrecht

// Vrijstad Vianen

In vestingstad Vianen is geschiedenis op elke straathoek te vinden. In de oude stadskern staan het stedelijk museum, het schilderachtige stadhuis en de Grote Kerk. Aan de rand van het centrum vind je de enige overgebleven stadspoort, de 15e-eeuwse Lekpoort en de 17e-eeuwse hofpoort. Lange tijd mochten criminelen die op weg naar de stad niet gepakt werden, hier vrij leven. Ook de jaarlijkse paardenmarkt is onlosmakelijk verbonden met de stad. Sinds 1271 worden hier paarden gekeurd en verkocht.

Tip // Bezoek de Nationale Sleepbootdagen, een door sleepbooteigenaren bedacht evenement dat de herinnering aan traditionele sleepboten in leven houdt.

Huis Doorn Doorn

// Van ridderhofstad tot buitenplaats

Vluchtend voor de Duitse nederlaag tijdens de Eerste Wereldoorlog kwam de Duitse ex-keizer Wilhelm II aan in het neutrale Nederland. Hij koos de voormalig ridderhofstad Huis Doorn uit om te wonen, van 1920 tot zijn dood in 1941. De inrichting van toen is sindsdien niet veranderd. Struin rond tussen de meubels en schilderijen afkomstig uit paleizen in Berlijn en Potsdam en bezoek de prachtige rozentuinen, de grote verzameling naaldbomen en de houthakkershut.

Tip // Een bezoek aan Huis Doorn is ook leuk voor kinderen. Tijdens een speurtocht lossen zij het geheim van de keizer op, waarbij ze alles te weten komen over de man en het park.

Nationaal Bomenmuseum Gimborn Doorn

// 29 hectare bijzondere bomen

Ruim drieduizend boom- en struiksoorten groeien in het Nationaal Bomenmuseum Gimborn. Tussen de bomen liggen vijvers gevuld met kwelwater, een heidetuin en een natuurspeeltuin. In 1924 gaf fabrikant Max von Gimborn opdracht om de eerste bomen te planten. Dankzij de economische crisis mislukte zijn plan om hier een huis te bouwen, maar met de aanplant van zijn geliefde rododendrons en heidetuinen ging hij gewoon door. Het resultaat is één van de meest diverse arboreta van Nederland.

Tip // Wandel over het padennetwerk door het arboretum en leer dankzij informatiepanelen alles over de verschillende soorten. Langs het rolstoelvriendelijke pad staat informatie over de bomen ook in braille op de panelen geschreven.

Spakenburg
Utrecht

// Dorp met de oudste werf van Nederland

Spakenburg is net zo oud als haar oude haven. Vanaf de dertiende eeuw is het dorp de ligplaats voor botters van Zuiderzeevissers. Ooit lagen er ruim tweehonderd van deze platte vissersschepen in de haven. De huidige inwoners verdienen hun geld allang niet meer met visserij, maar nog altijd liggen er enkele tientallen botters in de museumhaven. De rode loods van de botterwerf uit 1750 wordt nog altijd gebruikt als opslag en werkplaats en ook de oude visafslag is nog in oude staat. Boek een rondleiding op de werf of vaar mee op een voormalige botter over het Eemmeer.

Tip // Bezoek de jaarlijkse Visserijdag en reis terug naar de hoogtijdagen van de botters.

De Liniebrug
Nigtevecht

// Fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal.

De Liniebrug maakt een aantal haarspeldbochten voordat het het Amsterdam-Rijnkanaal oversteeft. De bouw van de fiets- en voetgangersbrug werd in 2018 voltooid. Tegelijkertijd werd op deze locatie ook een natuurverbinding aangelegd. Deze zorgt ervoor dat dieren het kanaal zwemmend over kunnen steken en zich zo tussen de Vinkeveense en Loosdrechtse Plassen kunnen bewegen.

Máximapark
Vleuten

// Groot stadspark in het hart van Leidsche Rijn

Met een oppervlakte van driehonderd hectare is het Máximapark een van de grootste stadsparken van Nederland. Het park is opgedeeld in zes subgebieden. De bijna tien kilometer lange verharde strook Het Lint ligt als een lint rond het park. In De Binnenhof voeren wandelpaadjes over fotogenieke bruggen, een lelievijver en een Japanse tuin. De waterpartij De Vikingrijn is een opnieuw uitgegraven deel van de Oude Rijn. Steek de rivier over via de Jeremiebrug uit 1912, die de Westerkade en de Vondellaan in Utrecht met elkaar verbond.

Tip // Wandel vier of zes kilometer over de beeldenroute van het Máximapark langs acht iconische kunstwerken.

Kasteel Amerongen
Amerongen

// 17e-eeuws kasteel in de uiterwaarden

Al in 1286 stond er een kasteel in de uiterwaarden van de Nederrijn. Het gebouw werd in de eeuwen daarna regelmatig verwoest en herbouwd. Het huidige kasteel werd in 1680 gebouwd en wordt beschermd als rijksmonument. Kasteel Amerongen was het thuis van diplomaten en militairen, zoals de Graaf van Athlone, een vertrouweling van stadhouder Willem III. Na de Eerste Wereldoorlog heeft de Duitse Keizer Wilhelm II hier anderhalf jaar gewoond. Wandel door de gangen en luister naar de verhalen over het kasteel en zijn vroegere bewoners.

Tip // Volg de elf kilometer lange wandelroute langs het kasteel en over negentig procent onverharde paden.

Grafmonument
Grote Kerk
Vianen

// Nederlands enige 'transi-graf'

In de Grote Kerk van Vianen staat het bijzondere grafmonument van Reinoud III van Brederode en zijn vrouw Philippote van der Marck. Van Brederode, die onder andere burggraaf, lid van de Raad van State en raadshere van keizer Karel V was, liet het grafmonument tussen 1540 en 1556 bouwen. Het is het enige Nederlandse voorbeeld van een 'transi-graf': een graf dat onze vergankelijkheid in beeld brengt. De bovenste laag beeldt de twee overleden net na hun dood uit. Op de onderste laag staan de lichamen in ontbindende staat.

Tip // Bezoek ook de rest van de kerk, die na een brand in 1540 met behulp van Van Brederode herbouwd werd.

UTRECHT

Utrecht

Utrecht kreeg als een van de eerste plaatsen in Nederland stadsrechten. In de prehistorie woonden hier al kleine groepjes mensen en de Romeinen bouwden er net na het begin van de jaartelling een fort. Na roerige eeuwen met bewoning door wisselende culturen, kreeg de stad in 1122 haar stadsrechten. De stad moest verdedigd worden met de nieuw aangelegde stadswallen en verdedigingsgracht. De ligging aan de Rijn hielp de stad om in de 13e en 14e eeuw tot een van Europa's belangrijkste handelssteden uit te groeien. Historische gebouwen sieren nog altijd het centrum van de stad. De Dom met de hoogste kerktoeren van Nederland herinnert aan het feit dat de stad de hoofdzetel van de Katholieke Kerk in Nederland was. Met zo nu en dan een dipje, bleef de stad groeien.

Nog altijd is Utrecht de snelst groeiende stad van Nederland. Dankzij de centrale ligging op het (spoor)wegenknooppunt is reizen naar de rest van het land eenvoudig. Jaarlijks bezoeken 57 miljoen treinreizigers het Centraal Station. Dankzij de vele ondernemers en studenten is er altijd wat te beleven in de stad. Hippe winkels, vele evenementen en restaurants in oude werfkelders maken het een geliefde woon- en stedentripbestemming.

De Domtoren
// De **Domtoren** is met 112 meter de hoogste kerktoeren van Nederland en hét icoon van de stad. De bouw begon in 1321 en duurde ruim zestig jaar. Een tornado verwoest in 1674 een deel van de kerk, waarna het overgebleven deel van de kerk en de toren van elkaar gescheiden raken. Pas 150 jaar later worden de brokstukken opgeruimd, waarbij het Domplein ontstaat. Aan de voet van de Domtoren ligt ook de Pandhof van de Dom: een fotogenieke kloostertuin.

Utrechtse Oudegracht
// De **Oudegracht** werd als een 'lange haven' tussen de Vecht en de Vaartsche Rijn dwars door de Utrechtse binnenstad aangelegd. Het uitgegraven zand vormde verhogingen langs de oevers en daar maakten de middeleeuwse kooplieden slim gebruik van. De laag gelegen kades waren met een tunnel verbonden aan de opslagkelders van de werven. Veel van deze kelders zijn nu in gebruik als horecagelegenheid.

Het Rietveld-Schröderhuis
// Aan het eind van een rijtje weinig opvallende woningen staat het door Gerrit Rietveld in 1923-1924 ontworpen **Rietveld-Schröderhuis**. Typisch voor de kunstenaar en dit gebouw zijn rechte lijnen en grote vlakken grijs en wit met her en der een accent in primaire kleuren. De kunstenaar ontwierp het huis met kunstenaar Truus Schröder-Schräder, die er tot haar dood bleef wonen.

De Inktpot
// Rijksmonument de **Inktpot** is met 22 miljoen bakstenen het grootste bakstenen gebouw van Nederland. Het door architect George van Heukelom ontworpen pand heeft inderdaad de vorm van een enorme inktpot. De Nederlandse Spoorwegen liet dit pand tussen 1919 en 1921 bouwen en gebruikte bij een tekort aan andere bouwmaterialen oude rails als fundering.

De Oude Hortus

// Nederlands oudste hortuskassen vind je in de **Oude Hortus** van Utrecht. De tuin uit 1723 was in eigendom van Universiteit Utrecht en bestaat uit twee delen. Het ene deel is de 17e-eeuwse Hortus Medicus, waar medicijnstudenten geneeskrachtige planten onderzochten. De andere tuin is aangelegd in alpiene stijl.

Fietsenstalling Utrecht Centraal

// Wat maakt dat de **fietsenstalling van Utrecht Centraal** in dit boek thuishoort? Het is de grootste overdekte fietsenstalling ter wereld. Er is ruimte voor ruim 12.500 fietsen in het moderne en fotogenieke gebouw van drie verdiepingen, waar een fietspad doorheen loopt. Het is tekenend voor de Nederlandse fietscultuur, die tijdens de opening werd voorgedragen voor de nationale lijst van immaterieel erfgoed.

Museum Catharijneconvent

// Religieuze kunst bewonder je in Utrecht in het **Museum Catharijneconvent**. Het museum in het middeleeuws klooster stelt zowel protestantse als katholieke kunst tentoon, wat ongebruikelijk is. De schilderijen, relikwieën, antieke manuscripten en gewaden geven een kijkje in de geschiedenis van het Nederlandse christendom.

TivoliVredenburg

// Grote nationale en internationale artiesten traden al op in concertzaal **TivoliVredenburg**. Het in 2014 geopende gebouw heeft vijf zalen met in totaal plek voor ruim vijfduizend bezoekers. In 2015 won het moderne ontwerp van het gebouw de Rietveldprijs.

Julianapark
// Het **Julianapark** is een van Utrechts oudste parken. Het werd in 1903 aangelegd door een rijke familie, die het negentien jaar later aan de gemeente overdraagt onder de voorwaarde dat het gedurende honderd jaar als park behouden zou worden. Het park is nu openbaar toegankelijk en bestaat uit ligweides, een kinderboerderij en een rustiger deel met slingerpaden tussen oude bomen.

Het Centraal Museum
// Van Nijntje tot Rietveldstoelen tot eeuwenoude schilderijen: de collectie van het **Centraal Museum** is erg divers. Het in 1838 opgerichte stedelijk museum is het oudste van Nederland en vormt een samenvoeging van verschillende collecties. In het middeleeuwse klooster vind je onder andere de grootste collectie Rietveld-objecten ter wereld en een collectie werk van Dick Bruna.

Sonnenborgh
// Op het 16e-eeuwse bastion **Sonnenborgh** werd in 1853 een sterrenwacht en weerkunde-instituut gebouwd. Natuurkundige Christophorus Buys Ballot richtte hier een jaar later het KNMI op. Hij deed metingen, ontdekte verbanden en stelde Nederlands eerste weerberichten op. In het museum leer je alles over weermetingen en sterrenkunde en de instrumenten die daarvoor nodig zijn.

Het Spoorwegmuseum
// Het **Spoorwegmuseum** in het oude Maliebaanstation werd in 1927 opgericht. Hier zijn de antieke wachtkamers en loketten bewaard gebleven. Je kunt er oude treinen bewonderen en leren over bijna tweehonderd jaar treingeschiedenis. Je maakt er een reis in de tijd en ontdekt hoe de uitvinding van de trein de wereld veranderd heeft. Je leert er dan ook niet alleen over de Nederlandse treingeschiedenis, maar ook over oude internationale treinen zoals de Oriënt Express.

Natuurgebied
De Zouweboezem
Utrecht

// 14e-eeuws boezemgebied

Zeven eeuwen geleden werd de Zouweboezem gegraven om het teveel aan water in de omgeving op te vangen. Het waterrijke gebied bestaat uit riet- en zeggemoeras-

sen, wilgenbosjes en elzenbroekbos. In het gebied broeden vogels die vrijwel nergens anders in Nederland in zulke grote getalen broeden. De purperreiger, porseleinhoen en zwarte stern voelen zich in dit diverse gebied helemaal thuis. De Zouweboezem wordt beschermd als Natura 2000-gebied.

Tip // Volg de negen kilometer lange wandelroute die Het Zuid-Hollands Landschap in dit natte gebied uitgezet heeft. Vergeet je laarzen, verrekijker en vogelgids niet.

Ameide
Utrecht

// Oud stadje aan de Lek

Ameide kreeg als één van de eerste Nederlandse steden haar stadsrechten. Deze kreeg het stadje aan de Lek in 1277 van Floris V. De 17e-eeuwse gebouwen en het oude stadhuis in het historische centrum zijn beschermd stadsgezicht. 's Zomers vaart een voetveer over de Lek tussen Ameide en Lopik.

Tip // Bezoek de paardenmarkt op de Prinsengracht die jaarlijks in oktober plaatsvindt. // Maak wandelend of fietsend kennis met het vogelrijke moerasgebied Zouweboezem.

Fort Honswijk
Schalkwijk

// Waterliniefort op het Eiland van Schalkwijk

Fort Honswijk ligt aan de Lek en heeft lange tijd gediend om vijandelijke troepen aan de andere kant van de rivier te houden. Hier gestationeerde soldaten werkten samen met die in Fort Everdingen om de Lek te verdedigen en moesten ook voorkomen dat de vijand over de Lekdijk zou oprukken. Fort Honswijk was onderdeel van de Stelling van Honswijk op het Eiland van Schalkwijk. De toren van het fort werd tussen 1841 en 1848 gebouwd en is daarmee de oudste van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Tip // Volg een van de wandel- en fietsroutes op het Eiland van Schalkwijk // Huur een kano en volg de kanoroute langs hoogtepunten in de polder.

Werk aan de
Groeneweg
Schalkwijk

// Verdedigingswerk met loopgraven

Het Werk aan de Groeneweg maakt net als Fort Honswijk deel uit van de Stelling van Honswijk op het Eiland van Schalkwijk. Werk aan de Groeneweg staat vooral

bekend om zijn loopgravennetwerk, dat een onderdeel vormde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het Werk werd tussen 1914 en 1918 aangelegd en moest het Fort bij Honswijk verdedigen. Je vindt er een dubbel loopgraaf met aarden wallen, 55 betonnen groepsschuilplaatsen en later gebouwde piramidevormige bunkers.

Tip // Volg de beleefroute over het terrein en ontdek de geschiedenis van het bouwwerk. Loop door de loopgraven en neem een kijkje in de betonnen groepsschuilplaatsen.

Het Verdronken Bos
Schalkwijk

// Wateropslag in voormalig bos

Ruim tien jaar geleden stond op deze locatie langs de Schalkwijksewetering een gezond groen bos. Bij grote regenbuien kon het water dankzij omliggende afwateringssystemen en de wetering niet goed wegstromen, waardoor het bos tijdelijk onder water kwam te staan. Om overlast in de omgeving te voorkomen, werd het bos in gebruik genomen als wateropslag, waardoor de bomen steeds verder en vaker onder water kwamen te staan. De bomen konden daar niet goed tegen en braken deels af, waardoor er nu slechts nog stompjes van over zijn.

Tip // Bekijk de verdronken bomen vanaf een vlonderpad door het voormalige bos.

Loenen aan de Vecht
Utrecht

// Beschermd dorpsgezicht
aan het water

Al in de ijzertijd woonden mensen in de omgeving van wat nu Loenen aan de Vecht is. Het dorp zelf werd pas in de 10e eeuw gesticht en de oudste gebouwen stammen uit de 13e eeuw. Samen vormen zij een beschermd dorpsgezicht. Opvallend zijn de Pseudobasiliek met haar scheve toren die langzaam steeds schever zakt en de fotogenieke oude ophaalbrug over de Vecht die nog altijd in gebruik is. In de omgeving van Loenen aan de Vecht stonden in het verleden vele landgoederen en kastelen. Slechts een enkeling is blijven staan.

Tip // Bezoek Buitenplaats Nieuwerhoek, een van de best bewaard gebleven landgoederen in deze omgeving. De buitenplaats werd in 1625 aangelegd. Het statige witte hoofdgebouw heeft een vrijwel identieke voor- en achtergevel.

Castellum Hoge
Woerd
De Meern

// Moderne interpretatie van
een Romeins fort

Waar vroeger Romeinse soldaten de grens bewaakten, werden in 1997 tijdens bouwwerkzaamheden een Romeinse grensweg, een schip en andere voorwerpen uit de Romeinse tijd opgegraven. Waar vroeger een Romeins fort stond, staat nu een Castellum Hoge Woerd. Met zes meter hoge muren is het moderne gebouw een verrassende interpretatie van het vroegere bouwwerk. In het archeologische museum liggen de hier opgegraven archeologische vondsten, waaronder een Romeins schip uit 150 n.Chr. In het gebouw vind je ook een stadsboerderij, theater en café.

Tip // Reis ook naar de nabijgelegen Romeinse Limes, die uitgeroepen is tot UNESCO Werelderfgoed.

Stadsmuseum
Woerden
Woerden

// Museum in historisch
gebouw

In het Stedehuys, het vroegere stadhuis uit 1501, vind je het Stadsmuseum Woerden. Het gebouw zelf is een architectonisch hoogtepunt, met de in de 17e eeuw bijgebouwde verdieping in renaissancestijl en de schandpaal uit 1567. Het moois binnen de muren is grotendeels gemaakt door kunstenaars die in Woerden woonden of werkten. De andere vaste collectie stelt voorwerpen uit de Romeinse tijd tentoon. Veel van deze voorwerpen zijn gevonden in de wierde waarop Woerden gebouwd is. De stad lag eeuwen eerder aan de noordgrens van het Romeinse rijk en op de plek van het huidige centrum stond een castellum.

Tip // Bewonder 17e-eeuwse houtsnij kunst en gebrandschilderde ramen in de Vroedschapszaal.

Kasteel Woerden
Woerden

// Imposant zeshonderd jaar
oud kasteel

Het in 1410 gebouwde Kasteel Woerden heeft vele functies gehad. Oorspronkelijk was het de verblijfplaats van belangrijke

Woerdenaars. Eeuwen later werd het een vergaderlocatie van de Commissie van Defensie en enkele jaren later werd het in gebruik genomen als gevangenis. De functie als hospitaal en gevangenis wisselden elkaar af, waarna het een magazijn van militaire kleding en uitrusting werd. Tegenwoordig is het imposante kasteel met zijn ophaalbrug en vier torens een evenementenlocatie.

Landgoed Bredius
Woerden

// Hoogstamboomgaarden en
historische gebouwen

Het 22 hectare grote Landgoed Bredius is een groene oase op loopafstand van Woerden. Het landgoed is opgericht door de zoon van notaris Jacobus Bredius, die in 1824 een aantal landerijen buiten de stadswallen gekocht had. In 1960 wilde de gemeente

huizen bouwen op het landgoed, maar daar staken de inwoners een stokje voor. Het landgoed werd een stadspark, met hoogstamboomgaarden met oude appel- en perenrassen en een klein arboretum. In het groen staan de gerestaureerde neogotische Hofstede Batestein en het neoclassicistische Villa Rijnrood.

Tip // Stel je eigen boeket samen in de pluktuin en koop onbespoten groenten, bessen en sapjes uit de moestuin.

Kasteel Duurstede

Wijk bij Duurstede

// Middeleeuwse kasteelruïne

Via een ophaalbrug bereik je het middel-eeuwse Kasteel Duurstede. In 1270 liet een landheer een stenen woontoren bouwen op de plek waar vroeger Dorestad lag. In het midden van de 15e eeuw kwam een Utrechtse bisschop in de toren wonen. Tijdens zijn verblijf liet hij een groot kasteel met een vierkante toren in het midden bouwen. Alleen de binnenplaats, de vierkante toren en de donjon hebben de volgende eeuwen overleefd.

Tip // Steek de brug over naar het kasteel-
leiland en bewonder de ruïnes vanaf het ter-
ras. // Wandel tussen 150 jaar oude bomen
in de kasteeltuin.

Molen Rijn en Lek

Wijk bij Duurstede

// Op een stadspoort gebouwde molen

In 1659 wordt Molen Rijn en Lek op een 14e-eeuwse stadspoort gebouwd. Hij werd gebruikt voor het maken van run: gemalen eikenschors dat gebruikt kon worden voor het looien van leer. De burens klaagden over de stank, waarna de molenaar het buurthuis kocht en er een molenaarswoning van maakte. De molen had de volgende eeuwen vele verschillende eigenaren en functies, waarna hij niet meer nodig was en gesloopt zou worden. Daar stak Vereniging de Nederlandsche Molen een stokje voor, waardoor de molen nog altijd bestaat.

Tip // Volg een rondleiding door de molen en
koop streekproducten in de molenwinkel.

Wijk bij Duurstede

Utrecht

// Kleine stad met een grote geschiedenis

In de middeleeuwen heette Wijk bij Duurstede nog Dorestad en was het dankzij de ligging aan de Lek en de Rijn een van de belangrijkste handelsplaatsen van Europa. Rond 1300 kreeg het stadsrechten en werd begonnen met de aanleg van de stadsmuur,

stadspoorten en gracht. 'Kleine stad, grote
geschiedenis' is een passende slogan voor
dit stadje. Vele monumentale panden, zoals
de Grote Kerk op de markt, zijn bewaard
gebleven.

Tip // Boek een drie uur durende boottocht
in de Krommerijnder, een replica van een
ouderwetse trekschuit. Leer onderweg over
de geschiedenis van de stad, de rol van
de Krommerijnder en de natuur langs de
oevers.

Slot Zuylen

Oud-Zuilen

// Oud kasteel aan de Vecht

Al in de 13e eeuw werd op deze plek langs de Vecht een donjon gebouwd. Na verwoesting van deze toren, werd in 1525 het huidige slot gebouwd. Het is een van de oudste kastelen aan de Vecht en nog altijd in goede staat. Het gebouw is bewoond geweest door historische personen, zoals schrijfster Belle van Zuylen. De inrichting van het kasteel is zoals in vroegere tijden, met historische boeken, kunstwerken, kostuums en foto's. Tijdens een audiotour ervaar je hoe de Utrechtse adel hier vroeger leefden.

Tip // Maak een wandeling door de kas-
teeltuinen, die een Engelse landschapsstijl
met een barok tintje hebben. Opvallend zijn
de slangenmuur en de zuidvruchten die
daarlangs groeien.

De Limesroute

Utrecht

// Grootste archeologische monument van Nederland

De pakweg 200 kilometer lange fietsroute Limesroute volgt de noordgrens van het vroegere Romeinse Rijk, van Katwijk aan Zee in het Westen naar Lobith in het oosten. De Limes was behalve een grens ook een transportroute. Op diverse plekken langs dit grootste archeologische monument van

Nederland zijn sporen van de oude grens te zien. In de openlucht en diverse musea vind je informatiepanelen, Romeinse voorwerpen en reconstructies van gebouwen. De fietsroute ligt langs ruim veertig historische plekken aan deze tweeduizend jaar oude grens.

Tip // Wie liever wandelt, volgt het 275 kilometer lange Romeinse Limespad. Deze officiële langeafstandswandelroute volgt een wandelvriendelijke variant van de fietsroute.

Breukelen

Utrecht

// Pittoresk Vechtdorp

Breukelen is waarschijnlijk ontstaan op de plek waar Bonifatius in het jaar 720 een houten kerk stichtte. De ligging aan de Vecht maakte het latere Breukelen een geschikte plek voor handel. De rijke kooplieden lieten buiten het dorp luxe landhuizen met grote tuinen bouwen. Voorbeelden zijn Kasteel Nyenrode en Kasteel Gunterstein. Oude huizen met rood-witte luiken, kleine woningen aan het water en het brandspuithuis uit 1869 sieren het rustige centrum van het dorp. Breukelen is ook een goede uitvalsbasis voor een bezoek aan de nabijgelegen Loosdrechtse Plassen.

Tip // Volg de 'Vroeger en Nu'-wandeling en beleef de geschiedenis aan de hand van historische foto's. // Combineer een fietsroute langs de rivier met een stukje varen met de Fietsboot.